

Technische commissie bodembeweging

Aan

De Minister van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
T.a.v. drs. J.M.C. SmalLENbroek, directeur Energie & Omgeving

Datum

Uw kenmerk

Ons kenmerk
TCBB/15108500

Bijlage(n)

- 3 AUG. 2015

Onderwerp

Advies m.b.t. verzoek aanpassing voorwaarden instemmingsbesluit opslagplan Norg

Geachte heer SmalLENbroek,

Per email van 16 juli 2015 heeft u de Tcbb gevraagd advies uit te brengen over het verzoek van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM, brief juli 2015, ref. EP201507206885) tot wijziging van enkele voorwaarden in het instemmingsbesluit (dd 26 juni 2014, kenmerk DGETM-EM/14102640) over het opslagplan Norg. Het door Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en TNO-Adviesgroep EZ (TNO) gezamenlijk opgestelde advies (kenmerk:15107707, d.d. 30 juli 2015) is op 30 juli nagezonden

De gevraagde aanpassing van het besluit betreft de eis dat het drukbereik van gemiddeld minimaal 235 en maximaal 327 bar niet alleen is opgelegd voor de gemiddelde reservoirdruk, maar tevens voor de gemiddelde druk in de individuele compartimenten. De beperkingen vinden hun oorsprong in het seismisch risico. Dit leidt voor compartiment 2, waarin de meeste injectie- en productieputten zich bevinden, tot een significante reductie van de mogelijke inzet van de ondergrondse gasopslag. Daarom vraagt de NAM de eisen voor het gemiddelde drukbereik niet meer te laten gelden voor de individuele compartimenten, maar alleen voor het gehele veld.

De Tcbb heeft eerder een instemmend advies uitgebracht over het opslagplan Norg en de daarbij behorende voorwaarden (ons kenmerk: TCBB/14102107).

De Tcbb heeft kennis genomen van de aanvraag tot wijziging van de NAM en het advies van SodM/TNO. In laatstgenoemd advies wordt voorgesteld de artikelen 5, 6 en 7 van het vigerend instemmingsbesluit aan te passen. Hierbij wordt onder aanvullende voorwaarden voor compartiment 2 een grotere variatie in druk toegestaan. De aanvullende voorwaarden betreffen het vóór 1 juni 2016 inrichten en operationaliseren van een seismisch netwerk en seismisch risicobeheerssysteem en het vóór 1 november 2016 aanleveren van een update van de seismische risico-analyse voor de UGS Norg.

Procedure

Het advies van de Tcbb moest onder grote tijdsdruk worden opgesteld. De voor de commissie beschikbare informatie was minimaal, mede omdat de NAM de aanvraag niet in het gebruikelijke format heeft aangeleverd. Daarom moest worden teruggegrepen op eerder verkregen en gefragmenteerd beschikbare informatie. Er was beperkte mogelijkheid om met betrokkenen overleg te voeren. Een vergelijking met aan andere gasopslagen gestelde eisen en de hiervoor uitgebrachte adviezen moest noodgedwongen achterwege blijven.

Opmerkingen over de aan de gasopslag te stellen eisen

De Tcbb benadrukt het feit dat er over het gedrag van het veld onder de voorgenomen condities onvoldoende bekend is. Dat is al eerder ook door SodM onderkend. Dit gebrek aan kennis noopt tot extra voorzichtigheid. Er is tijd nodig om de benodigde kennis en inzichten te verwerven. Omdat deze tijd op dit moment niet beschikbaar is stelt de Tcbb voor het nieuwe regime als een proef te zien voor één jaar.

De Tcbb wenst daarbij nog de volgende opmerkingen te plaatsen:

- Het advies van SodM/TNO is grotendeels gebaseerd op drukken die in het verleden zijn opgetreden bij bevingen en niet op een redenering of te toetsen hypothese. De Tcbb betwijfelt echter of vanuit het verleden naar de toekomst mag worden geëxtrapoleerd. De jaarlijks te verwachten drukschommelingen hebben zich in het verleden slechts éénmaal voorgedaan. Het feit dat zich toen geen seismische problemen hebben voorgedaan is geen garantie dat dat in de toekomst ook het geval zal zijn.
- Over de vraag of ook de snelheid waarmee gas in en uit het veld stroomt van invloed is op het seismisch risico wordt door deskundigen nog gediscussieerd. De in de toekomst te verwachten productievolumina zijn eveneens slechts éénmaal voorgekomen. Om seismische risico's te beperken is het daarom wenselijk om ook een maximale snelheid voor te schrijven voor het vullen en (gedeeltelijk) leeg maken van de gasopslag.
- Gezien het gebrek aan kennis pleit de Tcbb er voor om niet alleen een minimaal en maximaal gemiddeld drukniveau voor te schrijven, maar ook een minimaal en maximaal piekniveau in blok 2. Voor het vullen van het veld gebeurt dit impliciet min of meer door het beperken van de injectiedruk tot 360 bar(a). Het is wenselijk dat ook voor de productie uit het veld een minimale piekdruk wordt voorgeschreven.
- Van belang is dat de dieptes waarop de bewakingsgefoons geplaatst gaan worden in de voorwaarden worden vermeld. De voorkeur gaat uit naar een diepte van 2-3 km omdat de hierdoor beschikbaar komende gegevens kunnen worden gebruikt voor de gevraagde risicoanalyse. De Tcbb heeft er kennis van genomen dat de gefoons waarschijnlijk niet voor de komende winterperiode kunnen worden geplaatst.

Samenvatting en slotsom

Op grond van het gewijzigde opslagplan, het advies en de daarin gestelde voorwaarden van SodM en TNO, en de geconstateerde kennisleemtes, adviseert de Tcbb het advies van SodM/TNO op te volgen voor een proefperiode van één jaar. Aanvullend stelt de Tcbb voor in de instemming minimale en maximale piekdruk niveaus en productievolumina op te nemen, en de voorwaarde dat bewakingsgefoons op een diepte van 2 à 3 km worden geplaatst.

Technische commissie | bodembeweging

Na een jaar dienen op basis van ervaring met de nieuwe situatie en aanvullend verworven kennis, de voorwaarden van instemming nader te worden gespecificeerd o.a. voor wat betreft aspecten als toegestane injectie en onttrekkingsnelheden, piekniveaus voor gasdrukken, etc.

Met vriendelijke groet,

dr. D.K.J. Tommel
Voorzitter